

‘Dag Ron, ik bel je even omdat ik met een probleempje zit.’
‘Hey Willem, hoe gaat het met je, jongen? Het is zeker vijftien jaar geleden dat ik nog van je hoorde. Alles goed met je?’

Nou, dat het moeilijk uit te leggen is aan de telefoon. Of hij me kan helpen. In Amsterdam, antwoord ik hem wanneer hij vraagt waar ik zoal uithang de laatste tijd.

‘Zo! In Amsterdam, ik dacht dat jij in België woonde?’
‘Ron, even kort. Jij bent toch advocaat hé?’

Enige tijd voordat ik Ronald belde, deed zich ook al een probleempje voor. Deze keer had ik daar zelf niet al te veel last van. Sterker nog, ik haalde zelfs voordeel uit een situatie waar ik niet om gevraagd had. Niet om gevraagd, wel veroorzaakt. Het zat namelijk zo.

De verschijning van mijn eerste roman *De Journalist* bracht het een en ander teweeg in het Nederlandstalige literatuur-landschap. Het succes werd me tot op zekere hoogte gegund, een opaatje die voor het eerst een boek uitbrengt, kan altijd wel op wat sympathie rekenen. 'Sympathiek debuut', zo werd het boek dan ook vaak omschreven door literatuurcritici.

Sympathiek lijkt me echter een flink understatement wanneer je aan het debuut een slordige achthonderdduizend euro overhoudt. Ik moet er eerlijkheidshalve wel bij vertellen dat het boek ook in het Zweeds vertaald werd. Wat ik merkwaardig vind want in het hele verhaal komt geen enkele Zweed voor. Het speelt zich af in Gent en voor het grootste gedeelte in Engeland. Wat u ongetwijfeld al wist, anders zou ik nooit zoveel geld verdiend kunnen hebben.

Die acht ton is overigens netto, ik heb een goede fiscalist onder de arm genomen. Zo een die 'optimaliseert'. Iets met Ierland meen ik begrepen te hebben, want telkens wanneer die slimme vrouw me uitlegt hoe zo'n financiële constructie werkt, dan kan ik haar niet langer dan twee minuten volgen. Daarna haak ik af, meestal ergens tussen Luxemburg en een postbus in Amsterdam. Allemaal keurig netjes op de grens van wat mag en niet mag. Daar houd ik wel van. Niet dat ik veel risico's neem in mijn leven, maar spelen met het ontoelaatbare trekt me nu eenmaal aan. Mijn fiscalist trekt me ook aan maar daar ga ik nu verder niet op in. Dit is een heel ander verhaal.

Dat niet iedereen me het succes zou gunnen, had ik vooraf ingecalculerd. Collega-auteurs die met moeite hun huishuur kunnen betalen, vonden het niet prettig dat een ander ook nog eens uit de toch al zo schrale ruif kwam eten. En al helemaal niet met een boek dat door een bevriende journalist als ‘Het Boek der Boeken, een dat alle andere boeken overbodig maakt’, omschreven werd in een radioprogramma. Die sluikreclame kostte me niets omdat ik heimelijk een relatie had met die vrouw. Na de uitzending liet ik haar via een sms’je weten de relatie te beëindigen. Ik ben getrouwd.

Volgens mij vergeet ik nog iets te vertellen. Die achthonderdduizend euro betreft enkel de opbrengst van de verkoop van het boek. Vooraf had ik al een aardig kapitaaltje binnengerijfd door handel met voorkennis in aandelen. Dat verhaal breng ik nooit naar buiten in interviews. Ik ben immers die sympathieke schrijvende opa.

Toch knaagde er al die tijd iets aan mij. Nee, niet aan mijn geweten, maakt u zich geen zorgen. Het was die ene kritiek.

Ik kan er ook niets aan doen. Je mag dan wel honderd keer lezen hoe goed je boek is, één artikeltje, in een niet eens zo belangrijk tijdschrift, zinde me niet. Het is misschien allemaal niet zo zwaarwegend wat die man over mijn boek schreef, maar ik wil het graag nog even oprakelen omdat het aan de basis ligt van het verhaal dat ik wil vertellen.

Wellicht heeft u de recensie niet eens gelezen, ze stond in een onbeduidend weekblad. Het was ook niet goed geschreven, zei mijn vrouw toen ze het las.

Veel critici kunnen wel goed schrijven, vind ik. Romans zijn voor de meesten onder hen te hoog gegrepen, maar ze kunnen over het algemeen aardig met de pen overweg in een kort stukje. Vileine stukjes, de pen gedoopt in vitriool, daar houd ik wel van. Ik schrijf ze zelf ook graag.

Want oh ja, ik verdien ook nog een ton per jaar met mijn wekelijkse column in een landelijk dagblad. Belachelijk veel geld, inderdaad, maar daar maal ik uiteraard niet om. Meestal zit ik in zo'n stukje maar wat te ouwehoeren over wat ik de avond voordien op televisie zag. De meeste lezers kunnen zich toch niet herinneren wat meer dan twaalf uur geleden gebeurde. Het maakt het makkelijk voor me.

Vaak sabel ik iemand neer in mijn column. Met alle plezier, ik lach veel wanneer ik schrijf. Meestal verschijnt er al een grimas op mijn gelaat wanneer ik een volgend slachtoffer uitkies voor filering en verwijdering van de ruggengraat. Een presentator, een zangeres, maakt me niet uit. Vaak schrijvers ook, viel het mijn vrouw op. Maar wat ik nooit doe, is spotten met hun geaardheid of geloofsovertuiging. Ik kijk wel uit.

Ja, ik heb het beloofd. Dat onbeduidende stukje. Wat schreef die man ook alweer over mijn debuut? 'Sturm und Drang vanuit het woonzorgcentrum' en 'met de rollator gestrekt vooruit' vond ik nog aardige vondsten. Ik woon natuurlijk niet in zo'n centrum, ik woon, zoals u ondertussen ongetwijfeld heeft kunnen vernemen, in een bescheiden villa in Sint-Martens-Latem. Ik zeg er altijd 'bescheiden' bij omdat veel collega-auteurs niet zo ruim wonen en vaak in de ongezonde omgeving van een grote stad hun brood proberen te verdienen. En ik wil hen niet nodeloos op stang jagen met het leven dat ik leid. Ik vind dat je iemand moet beoordelen op de kwaliteit van het literaire werk en minder op de kwantiteit van het financiële vermogen.

Bij 'Willems coming-on-age roman' kon ik nog zuurtjes glimlachen. 'Veel gelul over lullen' als kop boven het stukje raakte bij mij echter een gevoelige snaar. Onverwacht, vond mijn vrouw want zij kent me niet als iemand die veel last van

gevoelens heeft. Hij had ergens wel een punt, die criticus. Wie mijn debuutroman oppervlakkig leest, krijgt de lullen met moeite opgeteld. Wat wellicht meer zegt over de lezer dan over mij want wie zit er in godsnaam geslachtsorganen te turven tijdens het lezen?

Sorry, ik laat me even gaan. Dat overkomt me niet zo vaak.

Wie *De Journalist* beter leest, ziet natuurlijk een ingenieus geconstrueerde vertelling waarin ik de lezer voortdurend op het verkeerde been zet – ik was vroeger al een pestkop op school – en waarin ik door middel van metaforen – dat waren dus die lullen – afreken met het nog altijd bestaande machismo binnen, niet noodzakelijk met elkaar samenhangende, intellectuele en culturele kringen. Die boodschap was de recensent wellicht ontgaan.

Ik neem hem dat niet eens kwalijk, de meeste mensen lezen gewoon wat er geschreven staat en denken ondertussen aan heel andere dingen. Aan hun partner, of juist aan iemand anders bijvoorbeeld. Of aan verschrikkelijke dingen die ze een collega of werkgever zouden willen aandoen terwijl ze net een passage lezen waarin het hoofdpersonage even zijn hondje uitlaat.

Wat ik de recensent wel kwalijk neem, is dat hij met zijn stukje zowat de hele vrouwenbeweging achter zich kreeg. Hij wel en ik niet. Ik kreeg ze achter mij aan, een kleine nuance.

In dit digitale tijdperk is het relatief eenvoudig geworden om iemands woonplaats te achterhalen. Ik surf naar de website van het weekblad waarvoor de recensent schrijft en zie zijn kop al vrij vlug staan. Ik probeer me vaak het gezicht van zo'n criticus voor te stellen wanneer ik een boekrecensie lees. Wanneer er geen foto bij het stukje staat, kun je er gif op innemen dat het een lelijke vent is. Het blijkt in zijn geval ook

te kloppen. Ik ben wellicht vooringenomen, de man heeft tenslotte mijn boek afgekraakt. Een ander, onbevooroordeeld mens, zou op basis van zijn uiterlijk eerder oordelen dat de man weliswaar niet moeders mooiste is maar dat er van dat soort genoeg rondlopen. Hij zou naast je kunnen wonen en wanneer je hem in de supermarkt tegenkomt, zou je hem gewoon niet herkennen en straal voorbijlopen. Een onopvallende man, ik moet mij genuanceerder leren uitdrukken.

Zijn e-mailadres staat onder de foto.

Nee, nee. Zo ben ik niet. Ik zal niemand bestoken met venijnige mails. Naar de redactie bellen met een smoes – ‘dat ik zo graag mijn nieuwste boek persoonlijk aan hem wil overhandigen en omdat ik toch in de buurt woon, dacht ik ...’ – lijkt me veel te omslachtig. Ook omdat ik niet in Nederland woon. Bovendien zou het me direct verdacht kunnen maken. Van iets waarvan ik zelf niet eens weet wat ik van plan ben met die man.

Nee, ik ga het anders aanpakken. Ik wil hem te grazen nemen, en wel op een beschaafde manier.

Doordat ik zijn foto aanklik, krijg ik een hele resem artikelen te zien die de man voor het weekblad heeft geschreven. Het zijn niet enkel boekrecensies, valt me op. Ik ga er dan maar van uit dat het onbeduidende weekblad niet over de financiële middelen beschikt om iemand fulltime recensies te laten schrijven. Ik zou, met wat ik verdien, zo’n recensent een deftig loon kunnen uitbetalen door hem enkel over mij te laten schrijven en hem daarnaast wat huishoudelijke taken te geven.

Hij schrijft al vijftientig jaar voor het blad lees ik. In de loop der jaren werden in zijn stukjes met name de boeken van één bepaalde vrouwelijke auteur – en niet zomaar de eerste de beste – bijzonder positief onthaald. Terecht, de vrouw

in kwestie is een toegewijd auteur die allerlei maatschappelijke problemen in haar romans vakkundig weet te verwerken en met een zekere correctheid omschrijft. Op zich geen onderwerpen die me nauw aan het hart liggen, maar dat hoeft niet. Je kunt ook harteloos zijn en toch een goed boek schrijven, me dunkt.

Vrijwel al haar hoofdpersonages zijn vrouwelijk, wat verklaarbaar is wanneer de schrijver zelf een vrouw is. Wanneer mannen op de voorgrond dreigen te komen, zijn die – op een paar kleurloze slapjanussen na – ofwel niet te vertrouwen, ofwel door en door slecht. Interessante mannen dus, met wie ik mijzelf graag identificeer.

Aanzienlijk milder is ze voor minderheden in onze samenleving. Dat vind ik positief. Verdervalt het me op dat immigranten bijvoorbeeld, in haar boeken vaak van het mannelijke geslacht zijn, transseksuelen voor hun ingreep ook en onhandelbare kinderen met een of andere spectrumziekte zonder uitzondering jongens. Ze zijn, merk je al lezende, nog kneedbaar, personages die de schrijver nog kan klaarstomen – en in bepaalde gevallen zelfs gaarstoven – voor een wereld waarin alles koek en ei is.

Naast ‘kneedbaar’ – de eerste keer dat ik het woord in haar boek las, dacht ik spontaan aan een zaterdagochtendcursus boetseren in een vrije academie, wat niet zo netjes van me is – kom ik regelmatig ‘kwetsbaar’ tegen in haar boeken. ‘Ik voel me kwetsbaar ... De kwetsbare samenleving ... Ze stelde zich kwetsbaar op ... Zijn woorden lieten me voelen wat ik niet wil zijn: kwetsbaar ...’

Het is geen verkeerd woord vind ik. Zelf zou ik voor ‘zwak’ gekozen hebben maar ik begrijp dat dit synoniem stigmatiserend kan werken. Ik vind overigens dat ze het recht heeft om over kwetsbaarheid te schrijven. Begrijp me niet verkeerd.

Vrijheid blijheid. Maar heeft iemand dan ook het recht om boeken te schrijven waar de samenleving niet direct mee geholpen is? En om daar acht ton netto aan over te houden?

Ik vind van wel. Die recensent blijkbaar van niet.

Gelukkig is de man van veel markten thuis. En dat maakt hem – ik ontkom er in deze context niet aan – kwetsbaar.

Ik heb prijs bedoel ik. Hier en daar interviewt hij beroemdheden. Een dankbare job want oeverloos gezwam over zichzelf schrijft makkelijk uit.

Maar een auteur die je met de regelmaat van de klok bejubelt in je recensies ook nog eens veelvuldig interviewen is wat klef. En klefheid laat haar sporen na. In een recent interview met de schrijfster liet de man zich ontvallen dat het gesprek plaatsvond in een literair café in Rotterdam. Waarschijnlijk in de hoop dat hij op die plek door schrijvers aangeklampt zou worden met de vraag of hij alstublieft ook hun boeken zou willen recenseren, ‘en liefst wat positiever dan hoe u *De Journalist* door de mangel haalde, als dat niet te veel gevraagd is’.

Op Google tik ik ‘literair café Rotterdam’ in en binnen enkele nanoseconden geeft de zoekmachine duizenden resultaten weer. Die ga ik niet allemaal afscrollen, want een beetje literair café de naam waardig plaatst een advertentie bij de slim belastingontwijkende goochermerds uit Silicon Valley of wordt zodanig vaak opgezocht door mensen die aan een boek begonnen zijn, dat het vanzelf wel op de eerste webpagina van de zoekmachine verschijnt.

Mijn oog valt direct op het Huis der Zotheid. Ik heb geen zin om naar Rotterdam te reizen en besluit te bellen. Pas terwijl ik het nummer intik, bedenk ik een smoes om meer te weten te komen over de verblijfplaats van de man die ik per se wil ontmoeten.

‘Huis der Zotheid, goedemiddag, met Jorien.’

‘Dag Jorien, je spreekt met Gerard Reve. Normaal gesproken zou ik deze avond de heer Molenaar treffen in uw etablissement’, begin ik. ‘Maar mijn buurvrouw moet onverwacht optreden met het rooms-katholieke kerkkoor waar ze zo nu en dan in zingt als haar drankverslaafde, zeevarende echtgenoot het haar tenminste toestaat. Die man zit tijdelijk in een penitentiaire instelling, waardoor ik deze avond moet instaan voor de zorgen van haar jong adolescente, bedlegerige en licht neurotische zoon. Een bijzonder mooie jongen, dat wel, met engelachtig golvend haar en een mooie glimmende bromfiets met zorgvuldig ingevet lederen zadel, die hij, als hij zich zo nu en dan wat beter voelt, van stal haalt. Heeft u toevallig een telefoonnummer waarop ik de heer Molenaar zou kunnen bereiken?’

‘Goh wat jammer voor u. Ik vraag het even aan een collega, mijnheer Reve’, antwoordt Jorien heel vriendelijk.

Het duurt even voordat ze weer aan de lijn komt. Ik sta er versteld van dat iemand die in een literair café werkt niet weet dat Reve vijftien jaar geleden overleden is.

‘Mijn collega vraagt of ik met een flauwe grappenmaker te maken heb. Gerard Reve is dood.’

‘Wrijf het er nog maar eens goed in, het is al erg genoeg.’

Ik beëindig het gesprek abrupt en lees een volgend interview van Arend-Jan Molenaar met de schrijfster. Ik bemerk dat er een hechtere band tussen de twee tot stand is gekomen. Arend-Jan was haar al in eerdere interviews begonnen te tutoyeren en de inleiding van dit gesprek vatte hij op een wel heel poëtische manier aan met de beschrijving van een landschap – ‘op een boogscheut van mijn nederige woonst’ – waar de twee al pratend doorheen liepen. Hij maakte vergelijkin-

gen met weelderige boomkruinen om haar haardos te beschrijven. En hoe fijn het zou moeten wezen om een takje van zo'n boom te zijn dat haar hoofd mag masseren in de hoop dieper tot haar gedachten te kunnen doordringen.

Dat mag allemaal zomaar, dacht ik. Daar valt niemand over. Terwijl ik werd beschimpt omdat ik op een iets minder omfloerste manier een liefdesscène beschreef in mijn debuutroman.

Ik bedoel, waarin moet mijn hoofdpersonage anders zijn tak steken? In zijn eigen boomkruin? Ook in een haardos? Nou? Komt er nog wat van?

Ik heb dus prijs, zei ik.

Bij dit interview, dat gestaag voortschreed op een bedje van elkander toegeworpen bloemetjes (u heeft volkomen gelijk, ik ben geen poëet), waren foto's geplaatst. Gelukkig stond Molenaar er zelf niet op, de fotograaf van dienst moet een goede smaak hebben, hij had met kennis van zaken de schrijfster alleen afgebeeld. Tussen de bomen die Arend-Jan zo treffend had weten te omschrijven, zittend in het gras en starend over het water.

Hebbes. Op de achtergrond, aan de overkant van de plas water zie ik een stompe kerktoren. Door 'water' en 'stompe kerkspits' te combineren, brengt de op volle snelheid draaiende zoekmachine mij bij de Grote Kerk van Dordrecht. En dan, plaatsnaam en familienaam combinerend, rolt er even snel Vijverweg 51, Dordrecht uit.

De volgende dag zeg ik tegen mijn vrouw dat ik een lezing in een literair café in Rotterdam moet geven en pas de volgende dag zal terugkeren.

Ik vertel niet zoveel tegen mijn vrouw en ze is het van me gewoon dat ik zo nu en dan halsoverkop het huis verlaat. Ze houdt veel van mij en ik ook van haar denk ik.

Ik ben nog nooit in Dordrecht geweest. Kennissen van me – mijn vrouw heeft vrienden – hadden me ooit verteld dat ‘die stad best wel meeviel, ook met grachten en zo’.

Ik ken Dordrecht alleen van er aan hoge snelheid voorbij te rijden, op weg van het zuiden naar Rotterdam of Den Haag. In het verleden met een BMW of een Saab. Sinds ik boeken schrijf en sympathiek zijn mijn handelsmerk is geworden, rijd ik met een tien jaar oude Fiat 500. Leuk karretje, al zeg ik het zelf, maar ik kom er niet mee op de snelweg. Dan laat ik me liever rijden door mijn vrouw in haar Land Rover. In ruil daarvoor geef ik onderweg aanwijzingen, wijs ik op mogelijke gevaren en overrule ik het navigatiesysteem.

Vandaag heeft ze haar auto zelf nodig en brengt ze me naar het Sint-Pietersstation in Gent. Ik neem onder luid protest van mijn echtgenote haar peperdure Brompton uit de koffer ruimte, fiets er vijftig meter mee tot aan het station – hopelijk net lang genoeg om door een voorbijganger sexy gevonden te worden – en laat de vouwfiets onafgesloten achter in de stationshal. Ik koop een retourtje eerste klas, wat me dankzij de seniorenkorting net geen honderd euro kost.

Honderd euro is behoorlijk wat geld, zult u denken maar omdat ik het bedrag als bedrijfskosten kan inbrengen, kost het me uiteindelijk amper twintig euro. Eigenlijk brengt het ticket me zelfs geld op want doordat ik zogenaamd een lezing ga geven, zijn die kosten volledig fiscaal aftrekbaar. Bovendien komen schrijvers in aanmerking voor een subsidie wanneer ze tien minuutjes uit hun boek voorlezen. Het wordt misschien wat al te boekhouderig voor u maar het komt erop neer dat ik aan de reis zo’n tweehonderdvijftig euro overhoud. Daarmee zijn mijn twee overnachtingen al betaald. Niet echt, want die zijn fiscaal ook weer aftrekbaar. En ik betaal al zo weinig belasting.

Oh ja, ik had tegen mijn vrouw gezegd dat ik slechts één nacht zou blijven. Een half uur later besloot ik er twee van te maken. Je weet maar nooit wie je zoal kunt treffen in een vreemde stad.